

D O M

afsagt den 27. februar 2003 af Vestre Landsrets 4. afdeling
(dommerne Lisbeth Parbo, Sigrid Ballund og Jan Strange (kst.))
i ankesag B-2677-01

Arla Foods AmbA
Taulov Mejeri
(advokat Claes Wildfang, Viborg)
mod
Appelindstævnte
(advokat Claus Hanghøj, København).

Retten i Fredericia har den 13. november 2001 afsagt dom i 1.
instans (BS 4-1024/2000).

For landsretten har appellanten, Arla Foods Amba, gentaget sin
påstand for byretten om frifindelse og har subsidiært påstået
frifindelse mod betaling af et mindre beløb end det af
Appelindstævnte krævede.

Indstævnte har efter sin endelige påstand påstået appellanten
dømt til at betale 208.433 kr. med tillæg af procesrente af
10.000 kr. fra den 10. november 1999 og af restbeløbet fra den
10. marts 2000.

I projekteringsaftalen dateret den 16. og 18. februar 1998
mellem appellanten (i aftalen betegnet som Bygherren) og MA
Project A/S (i aftalen betegnet som Rådgiveren) står der
bl.a.:

"1.0 Opgave

- 1.1 Rådgiveren har påtaget sig at udføre arkitekt-
og ingeniørarbejde i forbindelse med opførelse
af mejeriet i Taulov....

.....

- 1.2 Arbejdet omfatter al bygningsprojektering m.v. bortset fra det arbejde, der er omfattet af den mellem Bygherren og Ajcon Project A/S indgåede aftale af 15. december 1997 .... Herunder omfatter Rådgiverens ydelse arkitekt- og ingeniørarbejde "special-del", yderligere arkitektarbejde bulk/special, projekteringsledelse, veje, pladser, kloak, ... byggeledelse og tilsyn ....

Arbejdet omfatter ikke projektering af bygningsens el, VVS og ventilation.

.....

4.0 Rådgiverens ydelser

- 4.1 Rådgiveren leverer alle ydelser komplet og i et omfang som er dækkende for dette projekt og dets byggeforløb, og sikrer at alle ydelser under Rådgiverens virkeområde leveres fuldstændige, funktionsduelige, og fuldt tilstrækkelige til at opfylde Bygherrens rimelige ønsker som beskrevet i hovedtræk i klientmaterialet.
- 4.2 Rådgiveren er forpligtet til at samordne med øvrige rådgivere ....

....."

I en kontrakt af 26. maj 1998 mellem appellant (i kontrakten benævnt Køber) og APV Nordic A/S, Dairy (i kontrakten benævnt Sælger) står der bl.a.:

" 8. Montageafvikling

.....

- 8.7 Sælger har ansvaret for sikkerheden for egne medarbejdere på montagepladsen. Sælger er forpligtet til at udnævne en sikkerhedsrepræsentant til at deltage konstruktivt sikkerhedsarbejdet på montagepladsen sammen med de øvrige leverandørers repræsentanter.
- 8.8 Køber har udpeget MA Project A/S v/Preben Hørdum til overordnet sikkerhedskordinator, og

alle henvendelser vedrørende sikkerheden på montagepladsen skal rettes til denne.

....."

I et påbud af 15. november 1999 fra Arbejdstilsynet til APV Nordic Dairy A/S, hvori der blev nedlagt forbud mod arbejde omkring spændingsførende kanalskinnesystemer, står der bl.a.

".....

Beskrivelse

Ved undersøgelse af en arbejdsulykke ved arbejde omkring indkapslede kanalskinnesystemer ophængt under loft i ingeniørgang blev det konstateret, at det var muligt at komme i kontakt med spændingsførende dele.

Kanalskinnesystemernes indkapslinger er udført med smalle og aflange ventilationsperforeringer, der muliggør kontakt med spændingsførende dele ved berøring med metalliske genstande eller nedsivende væsker.

.....

Vurdering

Det er Arbejdstilsynets vurdering, at muligheden for kontakt med kanalskinnesystemernes spændingsførende dele gennem ventilationsperforeringerne i skinnesystemernes indkapslinger har medført tilskadekomst, og til stadighed udgør en ulykkesrisiko ved arbejde omkring kanalskinnesystemerne.

.....

Vejledning

Som vejledt om ved besøgene, kan kontakt med spændingsførende dele imødegås ved eksempelvis at forsyne kanalskinnesystemerne med overdækninger/afskærmninger over ventilationsperforeringerne i områder, hvor der udføres arbejde omkring kanalskinnesystemerne.

.....

Inden opstart af arbejde omkring kanalskinnesystemerne, finder Arbejdstilsynet det vigtigt, at personer inden arbejdets udførelse nøje instrueres om

krav til overdækning/afskærmning og samtidig ved synlig skiltning advares mod risiko for kontakt med spændingsførende dele.

....."

Elektricitetsrådet foretog en undersøgelse i forbindelse med indstævntes tilskadekomst og rettede den 7. december 1999 henvendelse til Politimesteren i Fredericia i anledning heraf. Der står i rådets brev bl.a. følgende:

".....

Appelindstævnte var ved at plastbelægge nogle rør da ulykken skete. Ved undersøgelsen efter ulykken konstateredes det, at lysbuen i strømskinnen var forårsaget af en kortslutning, som skadelidte enten var årsag til eller var "katalysator" for.

En mulig årsag til kortslutningen kan være: På gulvet fandtes en boremaskine isat en 40 cm lang 1,6 mm svejsetråd. På forespørgsel oplystes, at den havde Appelindstævnte brugt til at fjerne størknet plast i slangen på maskinen. Såfremt den havde været brugt i nærheden af strømskinnerne, kunne svejsetråden i boremaskinen ved et uheld, via et ventilationshul i kassen for strømskinnen, være kommet til at beskadige strømskinnerne med kortslutningen til følge.

En anden mulig årsag til kortslutningen kan være: Efter nedtagning af de beskadigede strømskinner fandtes en 1,93 x 42 mm popnitte (uden hoved) i kassen for det øverste sæt strømskinne (ved kortslutningsstedet). Den havde kortslutningsmærker i begge ender og kan være årsagen til kortslutningen. Da den er af stål og strømskinnerne er af aluminium, er det skinnerne der er bortsmeltet. Skadelidte kan have tabt popnitten eller den kan have ligget på strømskinnens dæksel, og han er kommet til at skubbe til den, hvorved den via et ventilationshul er faldet ned i strømskinnen....."

Indstævnte har yderligere forklaret, at ingeniørgangen var 200 m lang, 4,80 m bred og 7,20 m høj. Boremaskinen med svejsetråd, der er omtalt i Elektricitetsrådets brev af 7. december 1999, blev kun anvendt ved gulvet og var således ikke i nærheden af eller over kabelskinnerne. Den popnittedang, han anvendte, havde et lukket system med opsamling af nitter. De nitter, der er fundet i kabelskinnerne, kan derfor ikke stamme

fra hans popnittedang. Han stod på en stige, mens han arbejdede på røret under loftet. Kabelskinnerne hang under loftet.

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Det kan efter Arbejdstilsynets brev af 15. november 1999 lægges til grund, at kanalskinnesystemernes indkapslinger var udført med smalle og aflange ventilationsperforeringer, der muliggjorde kontakt med spændingsførende dele ved berøring med metalliske genstande eller nedsivende væsker, og at denne konstruktion muliggjorde den kortslutning, som var årsag til indstævntes tilskadekomst. Det fremgår endvidere af brevet, at kontakt med spændingsførende dele kunne være imødegået ved eksempelvis at forsyne kanalskinnesystemerne med overdækninger/afskærmninger i området, hvor der blev udført arbejde omkring kanalskinnesystemerne. Det er ikke efter bevisførelsen fastlagt, hvad der forårsagede kortslutningen, som medførte indstævntes tilskadekomst, men er ud fra Arbejdstilsynets oplysninger godtgjort, at kortslutningen kunne have været undgået, hvis arbejdet havde været tilrettelagt på en sådan måde, at der var sket afskærmning/overdækning af kanalskinnesystemerne i de områder, hvor arbejdet blev udført. Indstævntes tilskadekomst kan derfor ikke anses for hændelig.

Indstævnte har i medfør af den dagældende arbejdsmiljølovs § 37 fremsat sit krav om erstatning over for appellanten i dens egenskab af bygherre. Det er ubestridt, at appellanten i medfør af samme bestemmelse havde udpeget MA Project A/S som overordnet sikkerhedskoordinator.

En bestemmelse svarende til den på ulykkestidspunktet gældende arbejdsmiljølovs § 37 blev ved lov nr. 330 af 19. juni 1974 om ændring af lov om almindelig arbejderbeskyttelse - der blev afløst af arbejdsmiljøloven - indføjet som § 5 b i loven. I bemærkningerne til lovforslaget, Folketingstidende 1973-74, Tillæg A, sp. 2568, anføres det bl.a.:

"Til nr. 3.

For at få byggepladsens forskellige virksomheder til at samordne sikkerhedsarbejdet er det nødvendigt, at en person har pligt til at sørge for en sådan samordning (koordinator). Pligten kan bedst placeres hos bygherren. Såfremt bygherren ikke selv kan påtage sig denne pligt, skal han sørge for, at den overdrages til koordinator.

Det bemærkes, at bygherren eller hans koordinator kun får pligten til at samordne sikkerhedsarbejdet på pladsen, mens det fuldt ud er de enkelte arbejdsgivere, der har ansvaret for, at arbejderbeskyttelseslovgivningen bliver overholdt i relation til deres egne ansatte.

.....

Bygherren skal tage stilling til, om han selv vil påtage sig samordningen, eller om han vil overdrage denne til en af ham udpeget koordinator. Overdrages samordningen til en koordinator, er spørgsmålet om samordning bygherren uvedkommende .... Koordinatoreren hæfter selvstændigt for overholdelsen af sin samordningspligt. Ansvaret kan ikke føres videre til bygherren.

.....

Derimod er der ikke tillagt bygherren eller koordinatoren ansvar inden for det traditionelle område for arbejdsgiverens ansvar for de ansattes sikkerhed og sundhed.

Hvis der således sker en arbejdspladsulykke, kan bygherren eller koordinatoren eventuelt højst blive ansvarlig, hvis samordningen har svigtet, mens arbejdsgiverens ansvar for de ansatte opretholdes.

Der er ikke i lovteksten eller i øvrigt ved forslaget taget stilling til, i hvilket omfang bygherren eller koordinatoren kan pålægges erstatningsansvar i tilfælde, hvor han har tilsidesat samordningspligten.

....."

Indstævnte, der var ansat hos Persolit A/S, støtter sit krav på den manglende iagttagelse af sikkerhedsforanstaltningerne i forbindelse med udførelse af et arbejde, som appellanten havde

udpeget MA Project A/S som sikkerhedskoordinator for. På baggrund af de citerede forarbejder finder landsretten, at indstævnte ikke kan rejse kravet om erstatning mod appellanten, og tager derfor appellantens påstand om frifindelse til følge.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Appellanten, Arla Foods AmbA, frifindes.

Sagens omkostninger for begge retter skal Appelindstævnte
                     betale til appellanten med 30.000 kr.

Det idømte skal betales inden 14 dage.

Sigrid Ballund

Lisbeth Parbo

Jan Strange

(kst.)

cfr.

Uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg, den 27. februar 2003

Anonymiseret

Retssekretær